

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2021

Μάθημα: ΙΣΤΟΡΙΑ (4)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 14 Ιουνίου 2021

8:00 – 11:00

ΜΕΡΟΣ Α΄

(20 μονάδες)

A1. Να συμπληρώσετε την κάθε μία από τις πιο κάτω προτάσεις με μία από τις τρεις επιλογές που ακολουθούν, ώστε να σχηματιστεί μια ιστορικά ορθή πρόταση. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς των προτάσεων και δίπλα από τον κάθε ένα το γράμμα της φράσης που απαιτείται για τη συμπλήρωση.

(5 x 2 = 10 μονάδες)

1. Η επανάσταση στην οποία συμμετείχαν οι Καρμπονάροι το 1820 έγινε στη(ν):
 - α. Μεγάλη Βρετανία.
 - β. Ιταλία.
 - γ. Ρωσία.

2. Στις απαρχές της Βιομηχανικής Επανάστασης εφευρέθηκε:
 - α. ο τροχός.
 - β. η ατομική βόμβα.
 - γ. η ατμομηχανή.

3. Η αποικιοκρατία του 19^{ου} αιώνα ονομάστηκε και:
 - α. Ιμπεριαλισμός.
 - β. Καπιταλισμός.
 - γ. Σοσιαλισμός.

4. Ένα από τα βασικά γεγονότα κατά τη διάρκεια των Οκτωβριανών του 1931 στην Κύπρο ήταν:
 - α. το δημοψήφισμα υπέρ της Ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα.
 - β. οι παραιτήσεις των Ελλήνων βουλευτών από το Νομοθετικό Συμβούλιο.
 - γ. η χάραξη της «πράσινης γραμμής» ανάμεσα στους αντιμαχόμενους.

5. Κατά την αντεπίθεση των συμμαχικών δυνάμεων το 1944 έγινε η:
- α. επίθεση στο Περλ Χάρμπορ.
 - β. Μάχη της Κρήτης.
 - γ. απόβαση στη Νορμανδία.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: 1β, 2γ, 3α, 4β, 5γ

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 11, 16, 17, 36, 41.

A2. Να τοποθετήσετε τους πιο κάτω ιστορικούς όρους σε χρονολογική σειρά, ξεκινώντας από τον προγενέστερο και αριθμώντας τους από το 1 μέχρι το 5.

(5 x 2 = 10 μονάδες)

- α. «Μακεδονικός Αγώνας»
- β. «Τελική Πράξη του Ελσίνκι»
- γ. «Σχέδιο Μπαρμπαρόσα»
- δ. «Δόγμα Τρούμαν»
- ε. «Πόλεμος χαρακωμάτων»

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: 1α, 2ε, 3γ, 4δ, 5β

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 19, 24, 39, 45, 47.

ΜΕΡΟΣ Β΄

(45 μονάδες)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

(3 x 5 = 15 μονάδες)

α. Συνθήκη Βουκουρεστίου

(χρονικό πλαίσιο, συμμετέχοντες, δύο [2] πρόνοιες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Χρονικό πλαίσιο: (Ιούλιος/Αύγουστος) 1913

Συμμετέχοντες:

Ελλάδα, Σερβία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Μαυροβούνιο

Πρόνοιες:

- Κατακύρωση Καβάλας και της περιοχής της / της ανατολικής Μακεδονίας στην Ελλάδα
- Εδαφικά κέρδη της Σερβίας απέναντι στη Βουλγαρία (Οχρίδα, Σιπ, Κότσανη και Μοναστήρι / Μπίτολα)
- Εδαφικά κέρδη της Ρουμανίας απέναντι στη Βουλγαρία (Νότια Δοβρουτσά)
- Εδαφικά κέρδη Βουλγαρίας σε σχέση με τα προπολεμικά σύνορά της (Μακεδονία του Πιρίν)

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 22.

β. “New Deal”

(χρονικό πλαίσιο, εμπνευστής, ορισμός)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Χρονικό πλαίσιο: 1933 / δεκαετία 1930

Εμπνευστής: Ο πρόεδρος των Η.Π.Α. Φραγκλίνος Ρούσβελτ

Ορισμός: Νέα οικονομική πολιτική των ΗΠΑ για ενίσχυση του παρεμβατικού ρόλου του κράτους και αύξηση της αγοραστικής δύναμης των πολιτών με στόχο την οικονομική ανάκαμψη μετά την κρίση του 1929

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 35.

γ. Συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου

(χρονικό πλαίσιο, τέσσερις [4] βασικές πρόνοιες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Χρονικό πλαίσιο: 1959

Πρόνοιες:

- Προεδρικό Πολίτευμα με Έλληνα πρόεδρο και Τούρκο αντιπρόεδρο
- Δικαίωμα αρνησικυρίας / βέτο προέδρου και αντιπροέδρου σε θέματα άμυνας, εξωτερικής πολιτικής και εσωτερικής ασφάλειας
- Δημιουργία μιας ενιαίας Βουλής Αντιπροσώπων με αναλογία 70/30 Ελλήνων και Τούρκων
- Χωριστή πλειοψηφία για θέματα νομοθεσίας δήμων και φορολογικών νομοσχεδίων
- Δημιουργία δύο Κοινοτικών Συνελεύσεων (ελληνικής και τουρκικής)
- Υπουργικό Συμβούλιο από επτά Έλληνες και τρεις Τούρκους
- Δημόσια διοίκηση με σύνθεση 70% Έλληνες και 30% Τούρκους
- Στρατός με σύνθεση 60% Έλληνες και 40% Τούρκοι
- Δημιουργία Ανωτάτου και Συνταγματικού δικαστηρίου
- Δημιουργία χωριστών δήμων (ελληνικών και τουρκικών) στις πέντε μεγάλες πόλεις της Κύπρου
- Συνθήκη Συμμαχίας Μ. Βρετανίας, Ελλάδας και Τουρκίας / εγκατάσταση ΕΛΔΥΚ και ΤΟΥΡΔΥΚ στην Κύπρο
- Συνθήκη Εγγυήσεως με χωριστό επεμβατικό δικαίωμα
- Βασικά άρθρα του κυπριακού συντάγματος
- Μυστική συμφωνία κυρίων μεταξύ Καραμανλή και Μεντερές
- Δημιουργία των κυρίαρχων βρετανικών βάσεων
- Δημιουργία κυπριακού ανεξάρτητου κράτους

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 50-51.

B2. Σε κείμενο έκτασης 200-250 λέξεων, να παρουσιάσετε την εξέλιξη του πολιτεύματος στο ελληνικό κράτος από την ίδρυσή του το 1830 μέχρι και τις παραμονές του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά οι πιο κάτω ιστορικοί όροι:

Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας, Συντάγματα 1844 και 1864, Αλέξανδρος Παπαναστασίου, πολιτειακές εξελίξεις 1935, καθεστώς 4^{ης} Αυγούστου

(15 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Σύντομος πρόλογος – Εισαγωγή

- Αναφορά στην Ελληνική Επανάσταση και την ίδρυση του ελληνικού κράτους
- Γενική αναφορά στο θέμα της εξέλιξης των πολιτευμάτων διαχρονικά ή στη νεότερη και σύγχρονη ιστορία
- Παράφραση των ζητούμενων

Ζητούμενα

1. Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας:

Πρόνοια για εγγύηση του μοναρχικού πολιτεύματος από τη Βρετανία, τη Γαλλία και την Ρωσία το 1830 και άφιξη του Όθωνα το 1833

2. Συντάγματα του 1844 και 1864:

- Μετά την Επανάσταση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου και το αίτημα να συγκληθεί εθνοσυνέλευση για ψήφιση συντάγματος / το αίτημα των φιλελεύθερων πολιτικών για ψήφιση συντάγματος στο Σύνταγμα του 1844 εγκαθιδρύθηκε το πολίτευμα της συνταγματικής μοναρχίας
- Μετά την έλευση του νέου βασιλιά Γεωργίου Α΄ ψηφίστηκε το Σύνταγμα του 1864 που προνοούσε βασιλευόμενη δημοκρατία

3. Αλέξανδρος Παπαναστασίου:

- Το 1924 θεσμοθετήθηκε με πρωτοβουλία του Αλέξανδρου Παπαναστασίου το πολίτευμα της αβασίλευτης δημοκρατίας

4. Πολιτειακές εξελίξεις 1935:

- Μετά το αντιβενιζελικό πραξικόπημα του 1935 ακολούθησε η επαναφορά του Συντάγματος του 1911 που προνοούσε το πολίτευμα της βασιλευόμενης δημοκρατίας

5. Καθεστώς 4^{ης} Αυγούστου:

- Η ισοψηφία των δύο μεγάλων κομμάτων και η αδυναμία σχηματισμού κυβέρνησης οδήγησε στην κρίση του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος και την κατάλυση των δημοκρατικών θεσμών με την εγκαθίδρυση της δικτατορίας της 4^{ης} Αυγούστου 1936 από τον Ιωάννη Μεταξά (0,5μ.) με συνέργεια του βασιλιά Γεωργίου Β΄.

Σύντομος επίλογος – Κατακλείδα

- Αναφορά στις μετέπειτα εξελίξεις που αφορούν το πολίτευμα της Ελλάδας
- Συμπέρασμα για την εξέλιξη του πολιτεύματος στην Ελλάδα
- Σύνοψη της εξέλιξης του πολιτεύματος στην Ελλάδα

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 13, 14, 32, 34-35.

B3. Σε κείμενο έκτασης 150-200 λέξεων, να αναφέρετε έξι (6) αποφάσεις του Συνεδρίου της Βιέννης (1814-1815) και τρεις (3) συνολικά ομοιότητες με τις αποφάσεις του Συνεδρίου των Παρισίων (1919-1920).

(15 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Σύντομος πρόλογος – Εισαγωγή

- Ναπολεόντειοι πόλεμοι / συνέπειες Γαλλικής Επανάστασης
- Πρωταγωνιστές του Συνεδρίου της Βιέννης
- Στόχοι του Συνεδρίου της Βιέννης
- Παράφραση των ζητούμενων

Ζητούμενα

Αποφάσεις Συνεδρίου:

- «Ανάχωμα» ισχυρών κρατών στα ανατολικά της Γαλλίας
- Προσθήκη του Βελγίου στο Βασίλειο της Ολλανδίας
- Προσθήκη (Πεδεμόντιου και) Γένοβας στο Βασίλειο της Σαρδηνίας
- Ανακήρυξη της ουδετερότητας της Ελβετίας
- Η Πρωσία προσάρτησε όλα σχεδόν τα γερμανικά εδάφη στα ανατολικά του ποταμού Ρήνου / έγινε ένα είδος γέφυρας που ένωνε τη Δυτική με την Ανατολική Ευρώπη
- Η Αυστρία ενίσχυσε τη θέση της έναντι της Γαλλίας με την ανάκτηση (της Τοσκάνης και) του Μιλάνου και με την προσάρτηση της Βενετίας
- Απώλεια της περιοχής του Σάαρ από τη Γαλλία / προσάρτηση του Σάαρ από την Πρωσία
- Πολεμικές αποζημιώσεις από τη Γαλλία
- Στρατός κατοχής στη Γαλλία
- Περιορισμός της Γαλλίας στα προπολεμικά της σύνορα

Ομοιότητες με τις αποφάσεις του Συνεδρίου των Παρισίων:

- Επαναφορά της ειρήνης στην Ευρώπη / τερματισμός του πολέμου
- Εδαφικός περιορισμός του ηττημένου / της Γαλλίας το 1815 και της Γερμανίας το 1920 / απώλεια του Σάαρ για τη Γαλλία και της Αλσατίας και της Λορραίνης για τη Γερμανία
- Επιβολή αποζημιώσεων από τους ηττημένους / από τη Γαλλία το 1815 και από τη Γερμανία το 1920
- Δημιουργία «αναχωμάτων» απέναντι στον ηττημένο / απέναντι στη Γαλλία στα ανατολικά (και βόρεια) και για τη Γερμανία στα δυτικά (και ανατολικά)
- Επαναχάραξη των ευρωπαϊκών συνόρων

Σύντομος επίλογος – Κατακλείδα

Σχολιασμός / συμπέρασμα / σύνοψη των αποφάσεων ή/και ομοιοτήτων στα Συνέδρια της Βιέννης και των Παρισίων

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 10, 27.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

(35 μονάδες)

Προσοχή:

- Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.
- Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν μονάδες.

Γ1.

(11 μονάδες)

Παράθεμα I

Όταν έφτασαν στη διάσκεψη* τα νέα για την εξέγερση του Υψηλάντη [...] ανατέθηκε στον Καποδίστρια να συντάξει την αυστηρή απάντηση του τσάρου. Εκεί ο τσάρος εξέφραζε τη λύπη του για την εγκατάλειψη εκ μέρους του Υψηλάντη «των παραγγελεμάτων της θρησκείας και της ηθικής», καταδίκασε «τις σκοτεινές υπενέργειες και τις ζοφερές σκευωρίες» του Υψηλάντη, ιδιαίτερα τους υπαινιγμούς του περί ρωσικής βοήθειας, και τον διέταξε να αποσυρθεί αμέσως από τις Ηγεμονίες, όπου ο τσάρος δε θα του πρόσφερε καμία υποστήριξη και σε καμία περίπτωση δε θα επενέβαινε.

David Brewer, *Η φλόγα της Ελευθερίας, 1821-1833* (μτφρ. Τ. Σπερελάκη), εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2019, σελ. 96-97.

* Διάσκεψη της Ιερής Συμμαχίας στο Λάιμπαχ της Αυστρίας.

Παράθεμα II

Διάταγμα του σουλτάνου Μαχμούτ Β΄

[περ. 23 Μαρτίου / 4 Απριλίου 1821]

Ακόμη κι αν δεχτεί κανείς τον ισχυρισμό ότι ο Υψηλάντης υποκίνησε τους ληστές να ξεσηκωθούν χωρίς την ανάμειξη της Ρωσίας, από πού πήρε ο προδότης τους μηχανικούς του και είκοσι κανόνια κι όλες αυτές τις στολές και τα χρήματα για να ντύσει τους ληστές με στολές στρατιωτών του τακτικού ρωσικού στρατού;

Ηλίας Κολοβός, Σουκρού Ιλιτζάκ, Μοχαμάντ Σχαριάτ-Παναχί, *Η οργή του σουλτάνου. Αυτόγραφα διατάγματα του Μαχμούτ Β΄ το 1821*, εκδ. ΕΑΠ, Αθήνα 2021, σελ. 138.

Παράθεμα III

«Μεταξύ όλων τῶν Ρώσων», ἔλεγεν ὁ [τσάρος της Ρωσίας] Ἀλέξανδρος, «εἶμαι ὁ μόνος ὁ μὴ ἀσπαζόμενος τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα». Δὲν ἤθελε τὸν θρίαμβον αὐτοῦ, διότι τὸν ἐθεώρει θρίαμβον ἐπαναστατικῶν κινήματων, ἅτινα κατεδίωκεν· ἀλλὰ δὲν ἤθελε καὶ τὴν καταστροφὴν του, διότι τὴν ἐθεώρει καταστροφὴν λαοῦ, μεθ' οὗ [= με τον οποίο] οὐράνιοι δεσμοὶ τὸν συνέδεαν.

Σπυρίδων Τρικούπης, *Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασεως*, τ. 2, εκδ. Σιδέρη, Αθήνα 1925, σελ. 17.

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. i. Να εντοπίσετε το κοινό θέμα των παραθεμάτων I, II και III.

(2 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Η στάση της Ρωσίας απέναντι στην Επανάσταση στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες / στο κίνημα του Υψηλάντη

ii. Να εξηγήσετε τι υποστηρίζεται στο κάθε παράθεμα για το θέμα αυτό, αναφέροντας ένα (1) επιχείρημα που χρησιμοποιείται σε κάθε περίπτωση.

(6 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Παράθεμα I: Ο τσάρος αποκήρυξε την επανάσταση συντάσσοντας μια αυστηρή επιστολή καταδίκης με διαταγή για απόσυρση του Υψηλάντη από τις Ηγεμονίες / ανακοίνωση ότι δε θα του πρόσφερε καμία βοήθεια / δε θα επενέβαινε σε καμία περίπτωση

Παράθεμα II: Ο σουλτάνος θεωρεί ότι η Ρωσία βοήθησε τον Υψηλάντη, αφού ο Υψηλάντης διέθετε μηχανικούς / κανόνια / χρήματα για ρωσικές στρατιωτικές στολές.

Παράθεμα III: Ο τσάρος κράτησε μια αντιφατική στάση / ήταν διχασμένος, αφού από τη μια καταδίωκε τα επαναστατικά κινήματα, αλλά από την άλλη υπήρχε «ουράνιος δεσμός» με τους Έλληνες.

β. Να αξιολογήσετε τον ρόλο των Ευρωπαϊκών Δυνάμεων στην επιτυχή έκβαση της Ελληνικής Επανάστασης, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με ένα (1) παράδειγμα.

(3 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Ρόλος: Η Ρωσία, η Αγγλία και η Γαλλία έπαιξαν σημαντικό / βασικό ρόλο / συνέβαλαν σημαντικά στην επιτυχία της Επανάστασης μετά το 1823, αφού με τη συμβολή τους ιδρύθηκε το ελληνικό κράτος.

Ιστορικά στοιχεία:

- Αναγνώριση των Ελλήνων ως εμπολέμων από την Αγγλία μετά τη μεταστροφή της αγγλικής διπλωματίας / μετά το 1823 / με την πολιτική του Τζορτζ Κάννινγκ
- Ρωσική πρόταση του 1824 για την επίλυση του ελληνικού ζητήματος με τη δημιουργία τριών αυτόνομων ελληνικών ηγεμονιών / με το σχέδιο των «τριών τμημάτων»
- Χορήγηση (δύο) δανείων το 1824 -1825 από την Αγγλία με στόχο την ενίσχυση της ελληνικής διοίκησης των απελευθερωμένων περιοχών
- Πρωτόκολλο της Πετρούπολης το 1826 για διαμεσολάβηση Ρωσίας και Αγγλίας στη σύγκρουση Ελλήνων και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας
- «Συνθήκη ειρηνεύσεως της Ελλάδας» / Ιουλιανή Συνθήκη το 1827 μεταξύ Αγγλίας, Γαλλίας και Ρωσίας για τον τρόπο επιβολής του Πρωτοκόλλου της Πετρούπολης
- Ναυμαχία του Ναβαρίνου το 1827 ανάμεσα σε Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία και Οθωμανική Αυτοκρατορία με την τελική ήττα του οθωμανικού στόλου
- Πρωτόκολλο του Λονδίνου το 1828 για αποστολή γαλλικών στρατευμάτων στην Πελοπόννησο εναντίον του Ιμπραήμ
- Πρωτόκολλο του Λονδίνου το 1829 με καθορισμό συνόρων του αυτόνομου ελληνικού κράτους
- Συνθήκη της Αδριανούπολης το 1829 με την αναγνώριση των προηγούμενων πρωτοκόλλων από την Οθωμανική Αυτοκρατορία
- Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας το 1830 με τις εγγυήσεις των τριών ευρωπαϊκών δυνάμεων προς το νέο ελληνικό κράτος
- Το κίνημα του φιλελληνισμού σε ολόκληρο τον δυτικό κόσμο το οποίο συνέβαλε οικονομικά / υλικά / με έμπυχο δυναμικό / ως μοχλός πίεσης για την επιτυχία της επανάστασης

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 12-13.

Παραθέματα**Μενέλαος Κουζουπής CY21139**

«Ήμουν μαθητής στη Σχολή Μισή. Ήθελα να τελειώσω τη Σχολή και να ακολουθήσω μια σταδιοδρομία στη ζωή μου. Όμως, η φτώχεια με ανάγκασε να καταταγώ στον στρατό. Τότε, είχα και κορμί. Με έκαναν ημιονηγό, και μετά την Παλαιστίνη, Συρία και Λίβανο, μας πήγαν στην Ιταλία, στο Κάστρο-Κάρο. Εκεί, πήραμε το βάπτισμα του πυρός, αφού ήταν η πρώτη μας επαφή κατά των Γερμανών, σε πολεμικές επιχειρήσεις».

Ανδρέας Κυρίσης CY19583

«Όταν το ΑΚΕΛ πήρε απόφαση να πάνε οι οπαδοί του στον πόλεμο, πήγα και εγώ. Ο σκοπός ήταν να σκοτωθεί ο φασισμός. Πήγα στην Παλαιστίνη και στην Αίγυπτο. Ήμουν ράφτης. Ήμασταν δύο ράφτες και είχαμε μια μηχανή. Όλη μέρα, ράβαμε μέσα στο τσαντίρι. Ράβαμε στολές, μπαλώναμε, κάναμε ό,τι χρειαζόταν. Αυτή ήταν η δουλειά μας. Μαζί μας, τότε, είχε και πολλούς Τουρκοκύπριους. Κάναμε παρέα, δεν ξεχωρίζαμε Τούρκους και Χριστιανούς. Ήμασταν όλοι μαζί».

Θανάσης Παπαϊωάννου RAF VR179950

«Πηγαίναμε για εκπαίδευση για να γίνουμε ιπτάμενοι. Εκεί μας ανακοίνωσαν ότι δεν χρειαζόνταν, πλέον, πιλότους. Ήθελαν μόνο πληρώματα βομβαρδιστικών. Καμία αντίρρηση, είπα. Πήγα να πολεμήσω, δεν με ενδιέφερε πού και πώς. Με επέλεξαν για ασυρματιστή. Δίπλα από τον αεροδιάδρομο, ήταν το νεκροταφείο του Fiskerton. Κάθε φορά που απογειωνόμασταν και προσγειωνόμασταν, μας υπενθύμιζε ότι είμαστε σημερινοί και αυριανοί [...]».

Δημήτρης Βαττής και Νατάσσα Γεωργίου, *Ξεχασμένοι ενός πολέμου*, εκδ. Πολιτιστικού Ιδρύματος Τραπεζής Κύπρου, Λευκωσία 2019, σελ. 14, 24 και 26.

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να δηλώσετε, αν τα παραθέματα αυτά είναι πρωτογενείς ή δευτερογενείς πηγές, και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(2 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Πρωτογενείς, αφού πρόκειται για αφηγήσεις προσώπων που έζησαν τα γεγονότα.

β. Να εντοπίσετε στις πιο πάνω ιστορικές πηγές και να καταγράψετε:

- i. δύο (2) λόγους συμμετοχής,
- ii. τρεις (3) τρόπους συμμετοχής και
- iii. δύο (2) πολεμικές επιχειρήσεις στις οποίες έλαβαν μέρος Κύπριοι.

(7 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:Λόγοι συμμετοχής:

- Η φτώχεια που εμπόδιζε μια καλύτερη ζωή / σταδιοδρομία
- Η απόφαση του ΑΚΕΛ να πάνε οι οπαδοί του στον πόλεμο εναντίον του φασισμού

Τρόποι συμμετοχής: :

- Ημιονηγοί
- Ράφτες
- Πλήρωμα βομβαρδιστικού, ασυρματιστής, στη βρετανική αεροπορία / RAF

Πολεμικές επιχειρήσεις: :

- Απόβαση των συμμάχων στην Ιταλία / επιχείρηση συμμαχικών δυνάμεων στο Κάστρο-Κάρο της Ιταλίας
- Επιχειρήσεις βομβαρδισμών της RAF / βρετανικής αεροπορίας

γ. Να αναφέρετε δύο (2) περιπτώσεις εθνικών αγώνων, στους οποίους συμμετείχαν Κύπριοι, καταγράφοντας δύο (2) τρόπους συμμετοχής σε κάθε περίπτωση.

(4 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Συμμετοχή Κυπρίων + τρόποι συμμετοχής:

1. Επανάσταση του 1821

- εθελοντές στις ελληνικές επαναστατικές δυνάμεις
- οικονομική βοήθεια προς τη Φιλική Εταιρεία
- υλική και ηθική βοήθεια
- φροντίδα προσφύγων από τα ελληνικά νησιά

- Ελληνοτουρκικός / ατυχής πόλεμος 1897
- εθελοντές στον ελληνικό στρατό
- έρανοι

- Μακεδονικός Αγώνας
- εθελοντές στις ελληνικές δυνάμεις
- έρανοι

2. Βαλκανικοί πόλεμοι

- εθελοντές στον ελληνικό στρατό
- έρανοι

3. Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος

- εθελοντές στον αγγλικό, τον γαλλικό και τον ελληνικό στρατό
- έρανοι

4. Μικρασιατική Εκστρατεία

- εθελοντές στον ελληνικό στρατό
- εθελοντές νοσοκόμοι
- έρανοι
- φροντίδα προσφύγων

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 13, 22, 27, 30.

Γ3.

(11 μονάδες)

Παράθεμα Ι



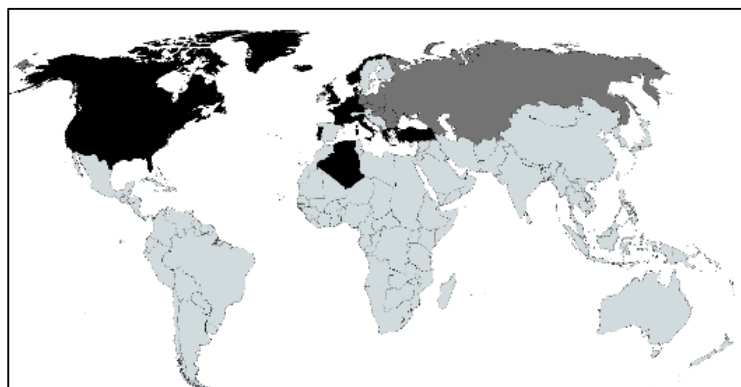
ΚΡΙΣΙΜΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Βρετανικό σατιρικό
περιοδικό Punch,
20 Σεπτεμβρίου 1961.
[απόδοση στα ελληνικά]

Ψηφιακό Αρχείο
(<https://punch.photoshelter.com/image/I00004j5U2ujaUBY>)

Ημερομηνία ανάκτησης:
12 Ιουνίου 2021

Παράθεμα ΙΙ



Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις:

α. Να περιγράψετε το σκίτσο του παραθέματος Ι (πρόσωπα, αντικείμενα, σύμβολα) και να εξηγήσετε ποιο μήνυμα επιθυμεί να στείλει ο σκιτσογράφος.

(4 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Περιγραφή σκίτσου:

Δύο πρόσωπα με πανοπλίες / σαν ιππότες κάθονται σε ένα τραπέζι και έχουν το χέρι στο αυτί / προσπαθώντας να ακούσουν ο ένας τον άλλο. Ο ένας έχει την γροθιά του σφιγμένη στο τραπέζι και ο άλλος κρατά σπαθί. Στο στήθος του αριστερά υπάρχει η σημαία των ΗΠΑ και του δεξιά της ΕΣΣΔ.

Μήνυμα σκιτσογράφου: Οι δύο υπερδυνάμεις της εποχής φαινομενικά κάνουν διάλογο, αλλά υπάρχει αμοιβαία καχυποψία / φαίνεται να υπάρχει δυσκολία επικοινωνίας.

β. Με ποιο συγκεκριμένο ιστορικό γεγονός εκείνης της περιόδου σχετίζεται το σκίτσο;

(1 μονάδα)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Ιστορικό γεγονός: Η ανέγερση του τείχους του Βερολίνου (τον Αύγουστο του 1961)

γ. Στον χάρτη του παραθέματος II απεικονίζονται οι δύο στρατιωτικοί συνασπισμοί της εποχής. Ποιοι είναι αυτοί και σε ποιες γεωγραφικές περιοχές εντοπίζονται;

(2 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Στρατιωτικοί συνασπισμοί:

- Συμμαχία του ΝΑΤΟ / Βορειοατλαντική Συμμαχία που περιλάμβανε χώρες της Βόρειας Αμερικής, της Δυτικής, Βόρειας και Νότιας Ευρώπης
- Σύμφωνο της Βαρσοβίας που περιλάμβανε χώρες της (Κεντρικής και) Ανατολικής Ευρώπης και την ΕΣΣΔ.

δ. Να παρουσιάσετε συνοπτικά δύο (2) άλλα γεγονότα / άλλες κρίσεις της συγκεκριμένης περιόδου που συνδέονται με το κοινό θέμα των παραθεμάτων I και II.

(4 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Γεγονότα της συγκεκριμένης περιόδου:

- Η κρίση των πυραύλων / της Κούβας του 1962 με αφορμή την προσπάθεια μεταφοράς σοβιετικών πυραύλων στην Κούβα / η οποία έφερε τον κόσμο ένα βήμα πριν από έναν νέο παγκόσμιο πόλεμο
- Ο πόλεμος του Βιετνάμ / η επέμβαση των ΗΠΑ στο Βιετνάμ τη δεκαετία του 1960 / το 1964, όπου συγκρούστηκαν οι κομμουνιστικές δυνάμεις του Βιετνάμ με τις αμερικανικές δυνάμεις

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 47.

ΤΕΛΟΣ ΛΥΣΕΩΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ